

עשתרת

מתוך ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית



מטבע עתיק מצידון ובו עשתרת נוסעת בקרון שמגגו בולטים ענפים.

עֶשְׁתָּרֹת (מכונה גם **מַלְכַּת הַשָּׁמַיִם**) היא אלת היופי, המלחמה, הפיריון והתשוקה ומגינת הבית, אלילת הצידונים, בתם של אל ואשרה, רעייתו של בעל ואמו של עשתר.

מזוהה עם **עישתר** הבבלית, **אֶסְתֶּהר** הפרסית, אפרודיטה היוונית וונוס הרומית. סמליה: כוכב נוגה ויונים, ופסלה היה אישה שנחשים מטפסים על רגליה. בשמים יוצגה בקבוצת הכוכבים שכיום קרויה בתולה.

במיתולוגיה האוגריתית בעלילות בעל וענת היא מוצגת כמי שמנסה לעצור את בעל מלעשות מעשים פזיזים בחמתו. פעם היא אוחזת בו ביחד עם ענת בידיו לבל יהרוג את שליחיו החצופים של האל ים ובפעם שנייה היא נוזפת בו על שהרג את ים שלא לפי חוקי המלחמה.

וולדות הצאן נקראו "עשתורות הצאן", כיוון שיחסו לה את פיריון הצאן. וכנגד תפיסה זו מייחס המקרא (דברים ז' י"ג), את הולדתם לה' אלוהי ישראל^[1]. אך טבעי שבפולחנה יהיה בישול גדי בחלב אימו, שמעורר ריח נעים ונחשב למאכל תאוה, כהודיה לה על פיריון הצאן.^[דרוש מקור]

עוד בפולחנה היה טקס של האכלת יונים, וגם קיום יחסי מין פולחניים, בין כהנות עשתרת למאמיניה. במקרא מוזכרת בעבודתה עשיית **כוונים** הבנים מלקטים עצים והאבות מבערים את האש והנשים לשות בצק לעשות פננים למלכת השמים והסך נסכים לאלהים אחרים למען הכעסני(ירמיה ז' י"ח), שהם כנראה סמלי כוכב נוגה. פולחנה היה נפוץ מאוד בארץ ישראל בתקופת המקרא בקרב הכנענים והישראלים, במיוחד בקרב נשים. צלמיות רבות של עשתרת נתגלו בחפירות ארכאולוגיות באזור ארץ ישראל.

בספר שמואל מסופר על הפלשתים שלאחר ניצחונם בקרב הגלבע, שמו את כליו של שאול המלך בבית עשתרת בעיר בית שאן.

”

(ח) וַיְהִי מִמִּחְרַת וַיָּבֵאוּ פְּלִשְׁתִּים לְפֶשֶׁט אֶת הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת שְׂאוֹל וְאֶת שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו לְפָלִים בְּהַר הַגִּלְבָּעַ: (ט) וַיִּכְרְתוּ אֶת רֵאשׁוֹ וַיִּפְשְׁטוּ אֶת כְּלָיו וַיִּשְׁלְחוּ בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבִשָׁר בֵּית עֲצִיבֵיהֶם וְאֶת הָעֵם: (י) וַיִּשְׁמוּ אֶת כְּלָיו בֵּית עֶשְׁתָּרֹת וְאֶת גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ בְּחֹמַת בֵּית שָׁן:

“

– ספר שמואל א', פרק ל"א

מקדשה המרכזי בארץ ישראל היה במגידו שבעמק יזרעאל. הייתה גם אלת העיר אשקלון בתקופה הרומית. ב-63 לספירה, הוטבעה בעיר זו מטבע ובה יונה, סמלה של עשתרת. כמה מקומות במקרא נקראו בשמה, כמו עשתורות קרניים. גם עירו של עוג מלך הבשן הייתה עשתורות.

מוטיב האישה בחלון שנמצא בעתיקות רבות, כולל ארמון השן של אחאב, מיוחס לכהנות עשתרת, שהיו יושבות בחלון מקדש האלה מאופרות במיטב מחלצותיהן, ומפתות את העוברים ושבים להיכנס לאקט של מין פולחני. על פי התיאור בספר מלכים ב' (ט', ל), כאשר איזבל אשת אחאב חשה כי כלתה אליה הרעה ובאו להורגה, על פי הלשון המקראית היא שמה בפוך עיניה, היטיבה ראשה, והשקיפה בעד החלון - להראות שהיא דבקה בפולחן הזה. על שמה נקראה העיר המקראית עשתרות או **עשתרות קרניים** באזור הבשן בעבר הירדן המזרחי.

לקריאה נוספת



צלמית פיניקית באבן בהט מהמאה ה-7 לפנה"ס שנמצאה בספרד.

- "עשתרת", באנציקלופדיה מקראית
- הערך: עשתרת, לכסיקון מקראי, (עורכים: מנחם סוליאלי, משה ברכוז), א-ב, תל אביב: הוצאת דביר, תשכ"ה-1965, עמ' 719-720.

- Wyatt, Nicholas. "Astarte." Pages 109-114 in *Dictionary of Deities and Demons in the Bible*. Edited by Karel van der Toorn, Bob Becking, and Pieter W. van der Horst. 2nd ed. Leiden: Brill, 1999. ISBN 90-04-11119-0

קישורים חיצוניים

- פסל עשתרת של הפסלת הישראלית שלומית אברנבוק <http://www.shlomit-averbuch.co.il/heb/av-personal-ashtoret.htm>
- קדשת עשתרת בחלון <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=5649> (מט"ח)
- כרמית מזרחי, עשתרת <http://www.witchcraft.co.il/astarte.htm>), באתר "כישופים"
- עשתרת <http://jwa.org/encyclopedia/article/astarte-bible>), באנציקלופדיה לנשים יהודיות **(באנגלית)**
- עשתרת: סקס אלוהי <http://www.witchcraft.co.il/?p=48>) - כישופים: הקדרה המבעבעת של כרמית

הערות שוליים

1. ^ יַבְרָד פְּרִי-בִטְנֶה וּפְרִי-אֲדָמָה דְגָגָד וְתִירְשָׁד וְיִצְהָרָד, שְׁגֵר-אֶלְפִיד וְעִשְׁתֶּרֶת צֹאנָה, עַל הָאֲדָמָה,

אלים במיתולוגיה הכנענית



אל • אשרה • בעל • ענת • עשתר • **עשתרת** • מות • ים • שפש • ירח
 כושרות • נכל ואיב • כושר וחסיס • רשף • שלם • שחר • חורון • סער • אדון
 גד • בעל זבוב • כמוש • מולך • דגון

קטגוריות: אנתרופולוגיה | אלים כנעניים | אלות פריון | אלות ירח | אלים בתנ"ך | יופי

- שונה לאחרונה ב־20:55, 2 בדצמבר 2014.
- הטקסט מוגש בכפוף לרישיון Creative Commons ייחוס-שיתוף זהה 3.0; ייתכן שישנם תנאים נוספים. ראו תנאי שימוש לפרטים.